

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazeta, care de 2 ori Mercuria si Sambet'a, Fieca una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu sau 40 doidioceri, or 8 galbini mon. sunatória. Se prunumera la postale c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mași s'au mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 83-4.

Brasiova, 11. Septembrie 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Academia de drepturi.

Datile pace, ca romanulu iute, ostenesce si lips'a academiei de drepturi nationala cu timpu ear ei va aduce in brasda.

Unu omu mare.

Glori'a, demnitatea si reputatiunea unei natiuni intre poporale civilitatei, afara de terenulu institutiunilor maretie si afara de celu pucinu una cununa incheiata de institute de crescere, nu afla altu terimu de conservare. Aratatimu fratiloru romani, unu poporu renascutu si apoi fericitu, securu, si glorificatu in vieti'a lui fara institute mici si mari proprie ale sale, si eu ve voi arata neposibilitatea vietii nui poporu fara institutiuni liberali, fara institute mici si mari, din cari, cá dintr'o funtana sei resara viét'a, fericirea si cu ea de mana glori'a, demnitatea si reputatiunea lui. Pela institute straine, or cumu, dar totu nu ne potemu castiga acestu terenu, acestea demnitati, ci vomu remané totu numai dupa usia altora lipsiti de consideratiunea covenita unui poporu.

Voiesce! si vei poté! Dóra n'o se voimu a remané pe vecia totu numai lipituri si la institutiune! Unu poporu atatu de lealu patriei si dinastiei are destulu cuventu, cá se se provéda cu paladiu propriu de cultura, garanti'a pentru nationalitatea lui. —

Vedemu, ca celelalte natiuni si aici in tier'a acésta séu tienutu si inca se tienu tare de credinti'a, ca sciinti'a e poterea, si ea lea fostu si le va fi scutulu si paladiulu si pe viitoriu. Maghiarii deschidu in 1. Noembre academi'a de drepturi in Clusiu, alta e croita in Aiudu si a tree'a e in prospectu in Muresiu-Osiorheiu. Sasii 'si voru fi ajutatú — a'si redica póte si universitate, care de si ar porta nume de paritetica, ea totusi va fi folosulu, glori'a, demnitatea si reputatiunea loru. Unde e scutulu, unde e paladiulu nostru?!!

Fratiloru! Academia de drepturi „si fractus illabatur orbis!“ Se voimu si se va poté!

Tóta natiunea isi datoréza renascerea sa scóleloru din Blasiu; acésta n'are necesitate de demustratiune; ci natiunea, ea se demustre acumu, ca nu e ingrata acestei Rome nice, acestei funtane de lumina!!!

Ne admonéza tempulu, cá si noi toti privatii, cati avemu a multiami catu de puçinu rezultatulu scoleloru din Blasiu, se ne reintórcemu ochii, déca nu vremu se remanemu ingrati, cu anima multiamitória catra densele!!! Amu pecatuitu inaintea cerului si a viitorulu nostru, ca n'amu datu mana de ajutoriu si pana acum inaltiarei scóleloru acestora la unu sboru si mai dorigu dupa cumu se pretinde de seclulu modernu.

Acumu inse a sositu momentulu celu neecorabilu, care ne imperitéza cu voce stentorica, monitandune: Romaniloru! déca vreti a fi vii, inaltiative timplele Minervei!!!

Uitative in giurulu vostru si vedeti si voi, ca numai sciinti'a e poterea, si ea numai singura e si garanti'a sustarei, in florirei si a prosperarei vóstre!!! Si noi, neci fundamentu, neci coperisii, ad. neci scóle po-

porale bune, neci o academia, su care se ne scutimu paladiulu nationalu!!!

Dar' vedu, ca totu sufletulu romanu bine simtitoriu bate cu asemenea caldura pentru prosperarea comuna; vedu, ca toti avemu o vóia si o dorintia, toti vremu unu sboru cá cela alu vulturului pentru institutiunea junimei romane; se ne prefacemu dara vointi'a in miscare activa, in eficacitate; se nu o lasamu stérpa, cá mane poimane se ecsaboreze ear' intr'unu indiferentismu, care e aluatulu perirei! Datí se voimu fratiloru si ni se va poté!!!

Mari, in adeveru mari sunt lipsele materiali de care suferu tóte institutele nóstre de cultura si in specie si scólele Blasiului! Numai anime de romani cu abnegare apostolésca au mai potutu sustiené si pana acumu vieti'a loru, a scóleloru acestora, de catu, care mai puçinu inestrate cu medii sustentátorie nu se afla altele dóra intotu cuprinsulu monarchiei austriace. Unu profesoru cu 3—4 sutisióre fiorini pe anu, lipsa de mediulóce ajutatórie, totala lipsa de art'a desemnului, pana acumu si a musicei vocale, cá se nu mai dicu si instrumentale, lipsa de gimnastica, lipsa fórte daunatiósa de unu institutu pedagogicu lenga ele, fara care unu Blasiu nu mai poté remané fara daun'a crescerei poporului, fara detruerea si jignirea stimei si autoritatii natiunei, si pe lunga tóte acestea, in capulu tuturoru lipseloru acestora conditiunea vietii nóstre nationale ne arunca cu impetuositate nevincibila si o alta lipsa pe umeri, cea mai imperativa dintre tóte lipsele:

Redicarea unei Academii de drepturi in Blasiu cu orice pretiu, ca altufeliu e preste tóta potinti'a, cá se ne sustienemu in nivéu'a veadie si a stimei, ce compete unei natiuni atatu de numeróse. Nu, nu potemu remané fara academia de drepturi, decatu numai, déca suntemu nepasatori de demnitatea, reputatiunea, glori'a si fericirea natiunei; numai déca nu neamu saturatu inca a porta hain'a cea mohorita de pribeagu, de lipitura.

Acésta necesitate neaparata ne cere si sacrificia incordate, si totusi cu o modalitate potrivita ponendu cu totii umerulu o potemu usioru suplini.

Eata modalitatea apromisa in Nr. Gazetei 78.

I. Pentru auditórie, credemu, ca Blasiulu le va da, cumu si cancelaria directiunei si bibliotecai academice.

II. Profesori prin concursu vomu aflá pe lunga salariulu, care e prescisu si pentru academi'a maghiara din Clusiu. (Vedi si concursulu in Gazet'a.)

III. Obieptele proponende se potu compune or traduce si tipari prin staruinti'a profesoriloru respectivi si ajutoriulu fondului ce se va crea.

IV. Pentru 6 profesori ordinari, dintre cari unulu va fi si directoru, dimpreuna cu remuneratiuni si pautialele se ceru la 7000 fl. pe anu.

NB. Conditieunea de a poté primi licentia la redicarea unui institutu de cultura cá acesta cere asecurarea celu puçinu pe 10 ani de unu venitu analogu cu cela alu altoru iustitate de asemenea categoria, si afluanduse acésta garantia, nu se póte pune pedeca.

V. Acestu venitu cerutu pe anu pentru infintierea unei academii de drepturi se póte garanta, déca se voru afla d. e. or 7 mecenati, cari se se oblege pe

10 ani, ca voru da pe fiecare anu cate 1 mia fl. m. a. pentru sustinerea academiei; séu neaflanduse mecenati atatu de liberali si potinti, 14 insi cu cate 500 fl. séu mai multi diferiti, cari cu totii se intrame acésta suma.

Si ore se nu se afle in sinulu Romanimei una miia de nationalisti cu fapt'a, ear' nu numai cu gur'a, cari se se oblige a contribui celu puçinu cate 10 fl. m. a. pe anu in restimpu de 10 ani? Celoru ce ar respunde cu: nu, leasi pune inainte spre infrontare o suma de veduve serace, inse inspirate de simtiulu fericierei si stimei nationale, care ii voru rusina.

Apoi care comuna romana va fi atatu de indolenta si ticalósa, catu se nu primésca asuprasi oblegaminte de vr'o cateva sute, or dieci de fiorini bani, or obligatiuni de imprumutulu nationalu in aceeasi valóre nominala?

Eata fratiloru, ca trebue numai se voimu seriosu, si onórea si garanti'a sustarei si prosperarii natiunei o avemu salvata, celu puçinu avendu deocamdata unu institutu in Austri'a bine prevediutu, in care se se póta conserva paladiulu nationalitatii si alu desvoltarii culturai ei, pentruca:

a) din vro 2600 de comune d. e. in Ardealu, se fia numai una miia romanesci si se se oblige o comuna pe restimpu de 10 ani numai pentru 10 fl. pe anu, o piscatura de purece, si totusi se garantéza cate 10,000 fl. pe anu, incatu, numai inceputu se se faca, ca in 10 ani se póte forma si unu altu capitalu; care se asecure sustarea academiei pe secli inainte. Dar apoi tóte comunele romane?

Apoi b) care romanu mai insufletitu or din ce anghiu si margini nu se va impartasi la opulu acestu de viétia alu natiunei sale cu cate o obligatiune de 100, or 10 fl. pe anu? Pentruca, cine nu va vré se si vecinicésca numele si famili'a in prim'a carte nationala, in primul protocolu alu vietii nationale politice; cá se scie si stranepoti de stranepoti, ca ei inca au trairu pe lume, si au contribuitu atunci, candu romanii prin credinti'a s'a si iubirea de dreptate a Marelui seu Imperatu si Principe si au eluptatu viétia politica nationala in Austri'a? Si ceea ce va incurge si de aici pe 10 ani, or odata pentru totudeauna ne póte securu scóte din lipsele cele strigátorie pentru inaintarea in cultura.

c) Bisericele inca nu voru remané indereptu dela impartasirea acésta plina de devotiune filantropica pentru binele poporului seu, ca-ce si loru lear sucesce sprijinu din acestu institutu.

d) Cate veduve ba si cersitorii isi voru oferi deneraiulu seu multu puçinu pentru scopulu acestu santu, cá se nu le piéra numele cu sunetu, ci se fia si ei binecuventati de viitorime, caroru le asecuramu acésta ereditate, cá se fia mai fericiiti de catu noi?

e) Apoi suntemu datori si salvarii onórei nationale, cá se dovedimu lumei, pentru ce ne totu radimamu in maioritatea numerica a poporimei. Si cumu vomu poté dovedi acésta? Mintea misca mass'a; se convingemu preoti si intielegintia totu sufletulu din giuru, ca suntemu datori lui Ddieu cu o jertfa de multiamire dela totu sufletulu romanu, pentruca ne a ajutat a esi prin lege la egal'a indreptatire; angerulu aperiatoriu alu drepturiloru si alu vietii nóstre e scól'a de drepturi si pentru infintiarea ei se se inscrie cu filerulu seu fiecare sufletu in „Cartea mantuirii romaniloru din robia intunerecului,” care se va pastra cá una santiana in acelu institutu, si numai dela unu singuru milionu de suflete, numai cate 3—4 cr. de sufletu, potu intra 40—50 mii fl. pe sém'a institutiunei si culturai poporului romanu, ca multi se voru rusina a contribui cu cruciaru numai; dar' apoi dela alte milióne? Eata, ca cu o singura fapta filantropica nationala ne salvamu si onórea si viétia.

VI. Multu pretiuitii deputati dietali romani sunt rogati a aterne in numele natiunei o petitiune la Maiestate, cá pana la alta dispositiune preanalta se se indure a resolta pe primii 5 ani celu puçinu cate 6 mii fl. m. a. pe anu pe sam'a academiei romane, déca nu altufeliu, celu puçinu, cá imprumutu fara interese, pe care natiunea se'lu replatésca in rate mai mici si de garantia se se indure a primi onórea si lealitatea natiunei romane de suptu parintesculu seu sceptu.

Totudeodata se pasiésca mediulocindu si gratiós'a preanalta facultare atatu pentru redicarea numitului institutu, catu si pentru licenti'a de a aduna colecte si oblegamintile voiantarie de su p. V, prin canalulu celu voru afla mai securu si mai activu, prin care se se porte si administratiunea fondului respectivu nationalu.

III. Capitalulu incursu, catu ar prisosi dela deplin'a si permanent'a fundare a academiei comune se va folosi iu concretu spre scopulu asociatiunei pentru literatur'a si cul-

tur'a poporului romanu; pentru o scóla agronomica in favorea poporulu, la care se va asocia si capitalulu de 1200 si mai bine adausu cu interesele lui pana atunci, adunatu de suscrisulu, — carui dusimani ei pusesera stavila inceputeloru salutarie, — si cu deosebire spre mai bun'a instarire si perpetuare a respectiveloru gimnasie in mesura egala.

VIII. Archiereii nostri voru binevoi a face cunoscuta prin beserici neaparata acésta necesitate, tramitendu binecuventare celoru, ce voru lua parte activa la opulu mantuintiei cu sacrificia si oblegatiuni, cari se ceru a fi secure.

Formulariulu pentru atari oblegaminti ar fi cam asia:

Eu suscrisulu (or comun'a suscrisa) me oblegu, ca pentru asecurarea salarieloru profesurale la academi'a de drepturi din Blasiu voi contribui in 10 ani neintreruptu cate 10 fl. v. a. pe anu si anume in 1. Ianuaru 5 fl., in 1. Juliu 5 fl. in manile directorelui academiei séu administratiunea fondului etc., or odata pentru totudeauna sum'a de 100 fl. m. a. in terminii cutari etc.

Totudeodata dau vóia numitului directoratu (administratiunei) se póta sum'a numita intabulá primo loco pre spesele mele — fara se fiiu intrebatu, pe cas'a mea, care se afla in orasiulu N. N. sub Nr. N. N. or pe bunulu meu su Nr. N. N. intre vecinii N. N. N. N., care se afla in satulu orasiulu N. N. N. N., si déca nu a si respunde sum'a numita de ban; in terminii defipti, se o esecuteze cu tóte spesele, interesuri si alte accesorii.

Spre intarirea acestei oblegaminti me suscriu inaintea martoriloru.

Datulu locului, diu'a, anulu.

Martori: . . . .

Suscrierea particulariului or
Representantii comunei cutare.

Veneranda preotime si intielegintia romana! Voi ati fostu fidelii aparatori ai panteonului si sacrariulu natiunei romane; sacrificiale vóstre imbinate cu ale braviloru nationalisti si poporu au fostu primite in ceru; Voi ati preluptatu la victori'a infratirei conatiuniloru pe bazea dreptatii! Puneti si complementu si cununa opului vostru cu scót. in viétia a acestei intreprinderi, fora de care, trebue se ne tememu, cá nu cumva se se complinésca predicerea din frunte a sufletulu celui micu din omulu celu mare, ci dupa atatea lupte se deveniti binecuventati in seculi, cá restauratori ai poterii de vietia a romanului.

Prea meritatorulu Archipastori! Ve rogamu ferbinte in loculu presentului si alu viitorului nostru, binevoiti a impartii binecuventarea archiereésca parintésca si la deslegarea catu mai curunda a problemei acesteia, cá, déca prin sacrificiale cele admirabile in fruntea luptatoriloru nostri pentru dreptulu politicu nationalu ne ati midilocitu intrarea in edemulu vietii, politice nationale, se ne poneti impreuna cu noi si peatr'a fundamentala la edificulu conservarii aceluasi dreptu, care nu póte fi altulu, decatu redicarea unei academii nationale de drepturi, deocamdatu pentru mai mare inlesnire, in Blasiu, si fiti securi, ca de 400 si mai bine de ani veti fi cei mai fericiiti, a caroru dulce memoria se va conserva cu acea scumpatate in sinulu viitorimei, in catu imaginele. Vóstre voru remané espuse de esemplu de imitatiune, cá cele mai pretiósse ornamente ale romaniloru. Asia se ne ajute tatulu vietii poporaloru!!!

Ear' tu nobile poporu romanu! dovedesce cu fapt'a ca te sci entusiasma, cá se amutiésca secularii tei hulitori!

Red.

Diet'a Transilvaniei.

Siedinti'a XXIV din 4. Septembre 1863.

La ordinea dilei e § 4, pe care D. I. Balomiri ilu vré se sune asia: Prerogativele civile si politico-nationale, care mai sustau intre feliuritele natiuni ale Tranniei, din natur'a diferiteloru parti ale tieri si a numiriloru „loru se dechiara invalide.“ Se sprigine de stang'a.

M. Binder vre, cá se se terga de totu § 4 din proiectu, si combata amendementulu lui Balomiri, care aru voi se surpe institutiuni de sute de ani.

Puscariu: Inalta Casa! Eu eri si alalta-eri nu amu vorbitu nimicu pentruca vediendu aplecarea inaltei case de a face unele modificatiuni, amu socotitu, cumca la atata preponderantia cuventulu meu puçinu folosu va avé, dara astadi vedu, cumca unu §. alu regimuluiu asia nevinovatu precumu este acest'a tocm'a din partea aceloru Dni se combata, cari eri si alalta eri se aratau asia de liberali (asia e, bravo! stang'a), Trebe se me cuprinda minune, candu D. deput. Binder dice, ca §. acest'a ar fi intunecosu; se póte ca dupa conceptulu si cuprinderea Domnieiului e intunecosu, dar' dupa cuprinderea meae fórte limpede.

Dloru! cumu póte se se intieléga egal'a indreptatire a romaniloru si chiaru dupa cumu amu hotaritu eri a tuturoru

individiloru de ori-ce nationalitate, candu scimu, ca dela numirea deosebiteloru teritorii, pana acumu un'a séu alt'a natiune si a arogatu drepturi fórte insemnate si drepturi chiaru din numirea acésta nationale. Dlu dep. Binder dice: „er passt nicht in die Regierungsvorlage,“ eu dicu ca: „er passt sehr gut,“ pentruca Dloru! cumu s'ar poté efeptui egal'a indreptatire, candu in universitatea sasésca amu auditu, cumuca atunci, candu ar' mai fi numai unu sasu pe teritoriulu sasescu si atunci ar' fi acél'a proprietate sasésca. Dloru! déca ne amu pusu pe terenulu constitutionalu, pe unu terenu asia de liberalu si corespundiatoriu spiritului timpului presente, atunci a combate acestu paragrafu insemnédia a fi retrogradu.

Deci Dloru, cá se nu ostenescu atentiunea inaltei case cu motivari si mai de parte, 'mi eu libertate a propune din parte'mi, cumca inalt'a casa se binevoiésca a primi acestu §. dupa cumu se afla in proiectulu regimului din cuvintu in cuvintu. Pentru alte observari isi reserva cuventu.

Wittstock e in contra § 4 care ar' fi de prisosu, obscuru si absurdu; nu scie, ce intielege elu pria „numirile diferite a le partiloru tiei.“ E adeveratu, ca avemu multe numiri, precumu comitate, scaune, districte, apoi campi'a, tiér'a ovesului, tiér'a vinului si alte, in fine tiér'a unguriloru, a secuiloru si a sasiloru. Din cele dóua numiri d'antate nu va trece nimenu prin capu a deduce drepturi politice. Catu pentru numirile din urma, terminulu „tiér'a Unguriloru“ nu se afla in neci o lege a tiei, incependu dela regele Stefanu pana la 1848. Asemenea neci terminulu „tiér'a sasésca“ nu se afla pana in dilele lui Stefanu Báthori, care intarindu statutele sasesci, a 'ntrebuintiatu antai'a óra terminulu „terra Saxonum.“ Dar' de óre ce nu numirea, ci posesiunea — carea voru concede toti ca au avut'o sasii pe acelu pamentu, — a datu drepturi politice, pentru aceea cere, cá §. se se stérgea.

Esc. Si agun'a: Proverbiulu celu obstescu dice, ca, candu e pocalulu plinu, atunci se vérsa, prin urmare avemu obicei in viéti'a practica a dice, ca candu e anim'a plina de simtiuri, si mintea plina de cugetari, atunci vorbesce omulu multu, pentruca multu simte si multu gandesce.

Precumu ori-cine are principiale sale in viéti'a sa, dupa cari se se pórté, asia am si eu principiale mele. In urm'a principialoru mele, cari 'mi servescu mie de indreptaru (zur Richtschnur) in faptele mele, este si acést'a, ca tocma atunci vorbescu mai puçinu, candu anim'a simtiesce mai multu si candu mintea mea cugeta mai multu. De si la obiectulu dilei simte mintea mea multe impresiuni, cea ocupata cu multe feliuri de cugetari, totusi concentrédiu eu atatu simtirile cele multe, catu si cugetarile aceste multe intr'una si adeca aceea, ca eu §-lu din proiectulu de lege alu regimului ilu aflú la loculu seu, 'lu aflú destulu de bine precisatu si 'lu aflú plinu de intielesu, dara nu fara intielesu.

Déca §-lu acést'a este lamuritu (klar) dar' nu intunecosu (dunkel) pentruca nu se cere aci o invatiatura fórte mare spre a intielege §-lu acést'a.

Noi Dloru! toti suntemu ardeleni, pentru unu legislatoru englezu, pentru unu legislatoru francesu poté fi, ca s'ar paré §-lu acesta neintielesu, dar' pentru noi ardeleni nu sciu cumu s'ar poté catuva aratá de intunecosu, de vreme ce se dice: „Die verschiedenen Benennungen einzelner Landestheile begründen und gewähren keine politischen Rechte für die einzelnen Nationalitäten.“

Dloru! am avutu libertate a spune, ca noi suntemu toti ardeleni si cá ardeleni trebuie se intielegemu cuvintele acestea, pentruca si regimulu nostru este ardelénu si cu buna séma a avutu bas'a nunumai cea legale dar' si cea morale, candu s'a hotaritu la precisarea acestui §, pentruca Dloru! cui dintre noi nu iar fi cunoscutu adeverulu acést'a: Die verschiedenen Benennungen der einzelnen Landestheile...“ Aci s'a numitu terenulu ungurescu, macaru ca nu a fostu terenulu ungurescu, ci a fostu terenulu nobililoru maghiari si romani (magyarföld) dincolo se dice terenulu secuiescu, nu e dreptu, ca acestu erá terenulu nobililoru séu donatariloru secui, caci poporulu tieranu secuiescu n'a avutu terenu, ci a avutu numai de a portá greutatile. Cine nu scie Dloru! ca partea a 3-a a tiei se numesce „Sachsenland“ (terenu sasescu), acésta e dreptu, asia a fostu si este si astadi fara deosebire „des Standes und der Geburt“ aci e Dloru! bas'a cea legale a § lui acést'a din partea regimului, dar' am disu, ca ars si o parte morale, acesta o aflú eu intra celea, candu dice: begründen und gewähren keine politischen Rechte.“ — Mai inainte „haben begründet und gewährt, die Benennung einzelner Landestheile, einzelner Nationalitäten mehr oder weniger.“ Das ist mein politisches Glaubensbekenntniss. Ori

cumu amu dice dara, au datu óresicare bunatati, óresi-care prerogative (Vorrechte). Acést'a este asia, dar' partea morale, candu vré guvernulu, cá prin lege se se puna acumu, ca dupaoe egal'a indreptatire este „ohne Unterschied des Standes und der Geburt“, cá se nu faca smintéla ori scandalu (Umstoss) numirile aceste de mai inainte, si vré se se dica prin o lege, ca numirile aceste nu dau neci unei nationalitati privilegii astadi, déca pe bas'a egalei indreptatiri fiacare ardelénu se se ocupe cu lucrurile sale de a'si ajunge scopulu onestu, numai onestu; de abusare Dloru! nu poté fi vorba.

Eu sum asia dara Dloru! si pretindu, ca §-lu acést'a, care este precisatu, e chiaru si e plinu de intielesu (sinnvoll, inhaltvoll). Dara cá se aratu, eu incatu pretiuescu cu §-lu acést'a din proiectulu de lege alu regimului trebuie in fapta se aratu, ca intru adeveru asia simtiu si nulu aflú de totu precisatu si perfectu, pentruca caracterulu impregiariloru acelora, cari diau in §-lu acést'a, caracterulu, care se intielege in §-lu acést'a, nu e destulu desvoltatu, de aceea numai dóua cuvinte asiu dori se se puna si unu cuventu se se lase afara, si adeca eu facu acestu amendamentu, „die verschiedenen“ se remana afara, si se se puna „die annoch bestehenden Nationalbenennungen.“ Mi am luatú libertatea Dloru! la acestu amendamentu, pentruca tare sum convinsu, ca ameadamentulu meu este in cea mai strinsa legatura cu lucrarea nóstra din acestu articlu de lege.

Moga: Inalta Casa! De vomu luá la intrebare lucrurile, care s'au intimplatu in dilele trecute si le vomu confrontá cu cele ce vedu, ca se intimpla astadi, me cuprinde mirare.

In dilele trecute din centru (sasii) s'a atacatu stang'a, ca nu ar' fi destulu de liberale, pentruca a voitú a se tiené strinsu de legile patriei si sistem'a patriei, prin care 4 natiuni si 6 religii aru fi recepte, cu tóte ca Dnii aceia au fostu in mare gresiéla, ca cugetandu, ca pentru nobili stau legile municipali, prin care ori-cine se poté incetatiani, totusi s'a adusu din partea centrului inainte, ca noi dorimu a ne face de risu inaintea opiniunei publice, inaintea Europei, ca prin acést'a lege s'ar pune stavila la cultur'a si propasirea tiei intr'atatu, incatu capitalisti straini nu aru veni, dupa cumu a disu unu Dnu, in tiér'a Fagarasiului se faca mori si fabrici etc.

Eu sum convinsu, ca stang'a nu a cugetatu la capitalistii aceia, ci a cugetatu la tristecele acele intimplari, care le amu vedutu in cesti 12 ani din urma, candu patriotii au fostu in cea mai mare parte eschisi dela drepturile, ce leau competatu. Inse acést'a nu se tiene de obiectulu dilei de astadi, de obiectulu dilei se tiene, ca § 4 se se tiena asia cumu este séu se se stérgea séu se se modifice.

Eu sum de parere, ca punctulu acela are de a remané si inca cu acelea adaugeri, care lea datu Esc. Eppulu Siagun'a; asiu fi doritu inca mai multu, asiu fi doritu ca, dupa-ce marit'a casa a determinatu egal'a indreptatire a diferiteloru natiuni din patrie, se se faca o propunere, ca numirile acestea nationale (pam. ungur. sec. Sachsenland), care escludu egal'a indreptatire a celoralte natiuni, se se stérgea tóte. Mai incolo dice, ca stergunduse § acesta s'ar intregi si privilegiale de sute de ani, apoi natiunei rom. cá egalú indreptatite inca is'ar cadé unu teritoriu inse despre acesta séu stergerea teritorieloru se afla propusetiune r., asia dar primesce § cu adausulu dep. Siagun'a.

Baritiu G. Domnule Presiedinte! Dupa cele ce amu auditu din centru si stang'a, asiu poté se me contenescu dela vorbire si se me alaturu deadreptulu la §. 4 asia precumu la formulatu inaltulu regimu si cumu la modificatu deputatulu Salistei.

Dar' fiinduca amu auditu si eu din centru vorbinduse despre drepturi vechi, cari cu asia inlesnire mare, intr' unu timpu asia scurtu nu s'ar potéa delaturá fara o strinsa si de aprópe cercetare, la acést'a, simtiu inalta casa! datorintia de a vorbi si a respunde.

Eu tocm'a din contra dicu si sustienu tare, ca acele drepturi acelea privilegii vechi s'au supusu la cea mai strinsa cercetare atatu de catra respectiv'a natiune, catu si de catra inaltulu regimu, si ce e mai multu s'au supusu si de noi acestia, carii ocupamu stang'a, sine ira et studio.

Cu tóte acestea, fiindca 'mi sunt urite cugetarile rezervate si ascunse ori candu se luora pentru cointielegere intre concetatiani, eu spunu verde si curatu, cumca asia numitulu „Sachsenland“ mai alesu de trei ani incóce a facutu multu sange reu si a casionatu mari neplaceri in mediuloculu, in sinulu natiunei nóstre.

Acésta o spunu, in audiulu tierei si socotescu ca cu totii me voru tiene de cuvintu. (ilaritate si bravo).

Eu din parte'mi, pentru cá se'mi castigu o convictiune a mea individuala, potu dice ca inca amu pierdutu dile si nopti meditandu asupra acestei cestuni, pentrucá asia se me odihnescu si se vedu curatu, déca au conatonalii mei dreptu, séu ca au conlocuitorii nostri, barbatii conducatori ai natiunei sasesci dreptu; eata astadi dupa atatea cugetari ostenitóre trebue se marturisescu, ca oandu e in cea mai depe urma, me vedu silitu a întórce cuvintulu unui D. deputatu din centru, cáre a disu, ca §-lu acest'a e fara intielesu „ist heute sinnlos“ si se sustienu, ca numirea cutarui pamentu spre esemplu de „Sachsenland ist heute sinnlos“. (Bravo! din stang'a:).

Deci eu tocm'a si cugetandu la privilegiile vechi, cate voru fi sunandu asupra cutarui tienutu séu pamentu din Ardealu, numai amu nimicu in contra, numéscalu, care cumu ii place, pentruca dupace privilegiile au cadu, numirea in sine numai are neci o valóre prejudecatóre. Precumu intre alte mai multe se obvine numirea de „Pétr'a Craiului“ fara cá acea se fie proprietatea privata a Craiului, séu „culmea lui Bucuru“ si nu este alui Bucuru, ci este a aceluia, care o are de proprietate, intocm'a este si cu numirea de „Sachsenland“ séu cu ori care alt'a; (ilaritate) deci tiena-o domnealoru senatosi, déca le place, numai totusi se o face acest'a intr'unu intielesu, incatu acea numitura nu cumva se ajunga de risu in opiniunea publica-européna.

Dloru! priviilegiile unui pamentu din Ardealu, ce intielesu potu avé, dupa ce odata s'a prochiama si chiaru statoritu egalitatea de drepturi civile si politice? dupace in tiér'a nóstra s'au delaturatu dóua nevoi mari din asia numitul pamentu ungurescu, adeca „aviticitatea si iobagia.“

Prin caderea aviticitatii ni s'a datu toturoru oca siune minunata de a cumpera in ori care parte a tierei la proprietati private, numai parale se fie, care apoi prin desfiintierea robiei iobagesci, in a carei potere fostii iobagii nu potea se si castige nicaivi proprietate de pamentu, cumu si prin desfiintierea acelor ordinatiuni si decrete mai vechi, dupa cari iobagiului nu-i era iertatu neci cá sierbitoriu macaru a veni aci pe pamentulu regescu, pentru ca-lu ducea iara indereptu, astadi in comitate se bucura si acelu mare numeru de fosti iobagi din tóte trei natiunile de dreptulu, care se dice „jus emendi et vendendi“.

Intre acestea inpregiurari si dupa atatea fapte complinite se presupunemu pe unu momentu casulu acela, cumca in cetatile si preste totu in comunele mai avute sasesci s'ar aflá vreo 50 séu 60 mii sasi, carii aru voi asi compará proprietati, mosii dela locuitorii din Comitatu si anume dela unguri. Roguve cine iar' mai pote astadi impedecá in o asemenea vointia libera a loru? Nimene, si era se luamu casulu, ca se afla totu atati insi locuitori din Comitatu romani séu unguri, caroru urindulise de ocupatiunea loru cá economi le vine placerea de asi cumpará casa si mosii pre la cetatile si orasiele sasesci. Ii veti poté opri? Eu credu, ca neci decumu; pentru ca, déca neci pe viitoriu nu va fi iertata o asemenea migratiune dintr' unu tienutu alu tierei in celelaltu, apoi atunci, unde mai poté fi vorba la noi de o libertate? Au pentruca cineva s'a nascutu in comitatulu Turdei, se nu póta elu concurge nici de aci inainte pentru unu postu in Sabiiu? Se fia óre condamnatu fiacare a ocupá vreo deragatoria numai in comun'a, in orasiulu séu satulu in care s'a nascutu? Frumósa libertate ar fi acést'a!!

Mai incolo au nu v'ati bucuratu Dloru! cu deosebire toti aceia, carii suntemu mai inaltiati preste acelea privilegii seracutie, care au omoritu industri'a Ardealului, nu ne amu bucuratu óre cu totii la esirea legei pentru meserii (provis. Gewerbsordnung) unulu din centru

Baritiu nemtiesce: wird aber nicht immer provisorisch sein).

O voce totu din centru: das wünschen wir auch.

Baritiu. Asia mai inainte romanului nui era iertatu se invetie meserii, — si chiaru astadi elu inca totu nu s'a datu spre industria si elu sta inca mai preste totu pe longa agricultur'a sa, pentruca póte fi, ca mai are dóua trei holde (falci, jugere) de pamentu cei prisosescu, incatu se póta da din ele si copiiloru sei; va veni inse unu tempu, in care din tinerimea románésca inca se va aruncá o parte asupra comerciului si industriei; eara déca unii tineri cá aceia aru veni, cá se se asiedia la Sabiiu séu la alte orasie, ii va poté opri cineva? Socotescu earasi ca nu.

Deci déca vomu cunósce numai din punctu de vedere alu dreptulu privatu, drepturile patriotiloru nostri, me rogu

ce intielesu mai au dupa acést'ea numirile „Ungarland, Seklerland si Sachsenland“?

Dara 'mi opune cineva la tóte acestea: „asia cumu ne vomu asigurá esistintia nationalitatei“ nóstre genetice, pentru cá se nu ne iughitimu unii pe altii?

Domniloru! Cu totulu altii sunt factorii aceia, carii asigura o nationalitate, eara nu cá se me condamnu cu: a locui totu numai intr'o parte a tierei acesteia.

Nationalitatea nu sta numai intr' aceia, cá se 'mi numeru arborii genealogiei, cá si unii grandi spanioli, cari si deducu originea loru dinainte de Christosu, eara acumu sunt decadiuti cu totulu intr'o totala seracie morale si materiale.

Déca nu vomu avé noi potere de vietia „vis vitalis“ in noi insine; déca limb'a nóstra nu va castigá o sfera larga si intinsa de activitate, cumu si tóte recerutele mediuloce de cultivarea si inavutirea ei; déca noi ne vomu dá lenei si trandaviei, déca unii séu altii nu vomu ingrigi pentru bun'a educatiunv a tinerimei nóstre cu pastrarea strinsa a moralei celei mai curate, déca nu va fi intre noi insine o solidaritate, de nu vomu primi de o umanitate mai inalta; mai in scurtu déca nu ne vomu sci pastrá demnitatea nóstra nationale, atunci viitoriulu natiunei nóstre nu este asiguratu.

Potemu noi se scótemu la lume ori ce documente, ca cutare pamentu se numesce „terra saxonum, siculorum, valachorum etc.“ nu ne platesce nimicu.

Intr' acea dupace tocm'a acumu in dilele, in momentele aceste este pe aprópe de a se trece in lege si inarticularea nóstra a natiunei; dupa ce stamu se intramu si noi in staulu, inlantrulu barieriloru constitutiunei, — apoi trebe se o spunu, ca tóta disput'a cata a decursu aici despre numirea diferiteloru parti ale tierei dupa nationalitate este astadi de prisosu si preocupatóre de alte prpictete de lege, care ne mai astépta (nou'a impartire a tierei, reorganizatiunea si altele); pentruca déca cineva ne sta acumu inainte cu drepturile vechi, si cu pergamentele, noi ne vomu provocá la dreptulu celu nou castigatu prin lege si prin faptele complinite, prin urmare vomu intrebá óre noi unde, pe care pamentu se stamu, déca suntemu natiune recunoscuta? trebue se stamu si noi unde va pe pamentu, ca in aeru nu potemu stá.

Deci fiindca eu in §-lu acest'a, dupacumu e acelasu formulatu de regimu, nu vediu mai multu, decatu unu scopu de a ne preodihni pe noi; (uitanduse catra centra) pe Domnia Vóstra si tóte celelalte natiuni, pana la definitiv'a organizatiune a acestei tierei: eu me odihnescu pe longa acestu §-lu, cu modificatiunea ce s'a facutu intrinsulu. —

B r a n u dupa-ce espune in trasuri fugitive natur'a comitatelor, a secuimei si fundului regescu, care dupa rescriptulu imp. Josifu II. „non patitur diversitatem iurium“ (nu sufere drepturi felurite), dupa-ce vine la convictiunea, ca diferentie in privinti'a natiunala nu mai potu sustá, primesce proiectulu regimului cu adausulu Eppului Bar. de Siagun'a, si-si reserva dreptulu a reveni la obiectu, candu se va tractá de teritoriele natiunale.

Schuler-Libloy trage atentiunea stangei asupra pericolului, ce amenintia si pre Romani, déca ceru centralisatiunea Transilvaniei; ca-ci atunci consecintia naturala ar fi, ca Tranni'a nu mai remane Trannia, ci devine o tíera de coróna austriaca. Romanii cerendu desarticularea sasiloru, ceru si desarticularea loru propria; prin acést'a inse insisi taia creang'a de sub piciórele sale. Baritiu i-a vorbitu din anima; Transilvanii sunt datoru a se asigurá politico-natiunalminte. Se 'nvoiesce cu propunerea Eppului Siagun'a, numai in locu de „Rechte“ drepturi (se se dica „Vorrechte“).

B a l o m i r i I.: Eu tocm'a din parerile declarate me aflu intaritu in parerea mea. Incatu amu preceptu eu §. acest'a cumuca e dubiu si se póte aplicá dupa proverbiulu de mine citatu (ibis, redibis), precumu in proverbiulu acel'a aterna intielesulu dela coma, asiadara eu asi dori, cá propunerea mea se se primésca, de unde nu, atunci mai antaiu me alaturu lunga propunerea deputatului Salistei, si déca cumuva si acesta propunere ar cadé, atunci asiu remané totusi pre lunga §, acesta, ca de si mie mi se pare, ca intielesulu lui ar fi camu indoitu, totusi, dupa cumu dice romanulu „e reu cu reu, dar e mai reu fara de reu.“

D. dep. Schuler de Libloy dice, ca noi prin acestu § nedesarticulam; eu desarticularea acésta o aflu in conclusulu de eri facutu (ilaritate) desarticularea natiuniloru Traniei

(Bravo!) a-ci e vorba de drepturi nationale, drepturi politice; dreptu politicu nationalu a existatu si pana acumu.

Eu in fundulu regiu amu fostu in servitiu, unde au fostu si alti romani si acésta e unu dreptu politicu, inse a-ci nu e vorba de dreptu politicu, ci dreptu nationale.

Din asta cauza eu numai ceva asi adauge la propunerea Dlui deputatu alu Salistei bar. de Siagun'a, adeca se se puna „politisch-nationale Rechte.“ —

Schmidt C. e de parerea acelor'a, cari s'au exprimat pentru sustinerea institutiunilor vechi nationale; autonomi'a municipala pe bas'a nationale trebuie se o aparamu; ér' facundu-o acést'a, atunci § nu e de lipsa. Remanendu inse §-lu, se se dica la sfarsitu in locu de „nationalitati“ „locuitori.“

Popoviciu Servianu: Inaltu Presidiu! Inalta Casa! Pré stimabilulu deputatu Wittstock a oserbatu fórte bine, precumuca nu numirea da unu dreptu, fara titlulu de posesiune. Ce intielegemu de titlu de posesiune a-ci? Titlu in comitate séu cumu se dice in teritoriile ungueresci nu au avutu atat'a insemnatate, pentruca acele municipii parte mare au cadutu, inse are o insemnatate mare in asia numitulu pamentu sasescu; cumuca cu titlu de posesiune suntu legate si nesce prerogative pre teritoriulu sasescu nu este cunoscutu, si aceste sunt basate pe insusi privilegiulu Andreanum. Acestu privilegiu inca sta si astadi de si tóte celelalte privilegii ale tieriei s'au resturnata la sunetulu spiritului timpului de fačia. Noi numai traimu in timpurile privilegiilor.

Atatu acumu catu si in dilele trecute s'au hotaritu o lege, care nu se potrivese cu privilegiile, si óre Dloru! cum amu poté noi esplicá conclusulu de'eri cu o stare exceptionale a privilegiulu Andreanu? Cum ar mai poté sustá acestu privilegiu, candu insusi legea fundamentala, Diplom'a leopoldina s'a stramutatn.

Fiinduca asiadara dupa intielesulu de comunu legalu, fiescare privilegiu nu da altuceva, decatu o prerogativa, eu neci decum nu potu fi pentru vre'o prerogativa fara numai pentru egal'a indreptatire. Asia dara Dloru! eu asiu propune, cumca in § 4 se se puna in locu de „politische Rechte,“ si celalaltu cuprinsu alu proiectului se remana. Mai incolo asiu propune, cá in locu de „Nationalitäten“, se se puna „Nationen“, si asia in modulu urmatoriu ar avea se sune §. acést'a.

„Die verschiedenen Benennungen einzelner Landestheile begründen und gewähren keine politisch-nationale Vorrechte für die einzelnen Nationen.“

Bohetti elu Alexandru: Inclitu corpu legislativu si representativu! Precumu amu intielesu eu pre toti antevorbitorii mei, intr'unu punctu suntemu cu toti intielesi, adeca in egalitatea nationala acelor 4 natiuni recepte din patria. Este o deosebire intre noi, ca o parte afla prejudecatoria deosebitele numiri ale patrii pentru unele nationalitati.

Mai multi dintre Domnii vorbitori ai centrului s'au exprimat intr'acolo, ca deosebitele numiri ale patrii neci de catu nu voescu ale intielege intr'acolo cá cumu ar voi se le sustiena spre prejudeciulu celorlalte natiuni. S'au declarat, ca numai in municipale nationale se potu ecsercítá drepturile nationale. In privinti'a acést'a si eu consimtu cu Domnii antevorbitori, este inse o diferentia intre opiniunea mea si acelea ale Domniloru, ca adeca astadi sustienenduse deosebitele numai ale patrii, si lasanduse §. acést'a afara, atuncia nu ar mai avé neci o insemnatate egal'a indreptatire nationala. Pentru acea eu sunt de parere cá pana candu se va face impartirea noua a patrii, si municipii dupa nationalitati §. acést'a are locu a-ci. Mai incolo sum de parere, cá pana candu se va face o impartire noua catu si dupa acea, fia-care natiune se-si póte esercia drepturile nationale ori in ce parte a tierii, in ori-ce municipiu, pentru-ca eu tienu de pamentu romanu totu ce e in posesiune romana si de pamentu sasescu totu ce e in posesiunea unui individu sasu ori in ce parte a tierii, prin urmare eu vreu cá drepturile nationali politice se-le potiu esercia in scaunulu Sibiului cá sasu, precumu unu sasu in comitatulu Clusului si in districtulu Nasaudului (Bravo!) Pentru acea eu sum de parere ca §. acést'a se remana pre lunga modificatiunea facuta de Ecs. S'a si coleg'a mieu deputatulu Selistei, dara totusi inca cu adaugere, cá se-se dica in urmatoriu modu „numirile diferite ale partiloru tieriei nu intemeiadia si nu susutienu drepturi politice esclusive neci pentru ó natiune facie cu celelalte natiuni recunoscute, si nu potu prejudeca egalei indreptatire individuale si acesta cu a tata mai tare asi cugeta, fiindu ca si Dni Schuler-Libloy, comitele natiuni sasesci s'au declarat, ca dinsii nu voliescu a apasa neci o nationalitate in pamentulu regescu, prin urmare

su convinsu, ca se va involi si centru la o asemené modificatiune.

Esc. Si agun'a: Inalta Casa! Cu privire la acele ce sau adusu din parfea mai multoru multu stimati oratori in favórea si in contra articolului séu paragrafului de lege, sum silitu unele a observá, mai cu séma pentru acea, ca-ci mi'am fostu luat libertate de a propune o modificatiune a §. propusu de catra inaltulu regimu: Eu cu catu mai multu gandescu despre cuprinsulu §. acéstaia, cu atatu mai multu aflu, ca regimulu este in consecuintia strensa logica in privinti'a §. acéstaia cu cealati §. de mai nainte, pentruca Dloru! regimulu, dara si noi scim bine, cumu a fostu organismulu tieriei nóstre compusu.

Organismulu tieriei nóstre si alu legislatiunei a fost compusu din 3 factori cardinali, din confesiuni recepte, nationalitati recepte si din teritoriile nationale. Mi se pare ca la diet'a din 1846, candu s'a deschisu la Clusiu, amu fostu cá spectatoru si eu, póte ca gresiescu, ca ar fi fostu 3 inscriptiuni, deputati comitatuum, deputati sedium saxonicalium, deputati sedium sicularium et deputati locorum taxalium.

Dar Dloru! acumu regimulu in adeveru s'a pusu pe terenulu culturii Europei, precumu se vede din contestulu §. acéstaia; vré se aduca pe acesti 3 factori la o cumpana, care se coresponda egalei indreptatiri, fara cá regimulu se faca „tabula rasa.“

Si pentru ce Dloru? Eu firesce nu soiu tainele regimului, dara presupunu, ca regimulu prin proiectulu acesta de lege n'a voitu se faca „tabula rasa“ si adeverulu ilu aflu intr'acea, ca regimulu proiectulu acesta de lege de totu generaluminte, de totu in nesce precisiuni generale, intr'o stilizare generale ni'lú propune, fara se se lase in partile practice ale proiectului, care sunt a ci.

Si precumu, Dloru! mai inainte au fostu acestia 3 factori, cari ne'au eschisu pre noi romanii si confesiunea nóstra de legea greco-orientale dela drepturile politice, si adeca idea nationalitatiloru recepte, idea religiuniloru recepte si idea teritoriiloru nationale.

Asia dara Dloru! preafiresce si intieptiesce a lucratu regimulu, candu in §-ulu 1 propune generaluminte egal'a indreptatire a natiunei romane si a confesiuniloru ei, in § 2 egal'a indreptatire a besericelor, de care se tienu romanii cu celelalte confesiuni din tíera asemenea generaluminte; in § 3 vine regimulu earasi la o idea generala si dice: asia dara voi natiunea romane veti fi pe venitoriu egalu indreptatiti cu celelalte natiuni. Earu aci vine factorulu din urma alu constitutiunei vechi, va se dica la teritoriulu nationalu.

Totusi se ve nu teme'ti romaniloru, ca earasi prin lege se hotaresce si dice eara generaluminte, ca din punctu de vedere a numiriloru teritoriale natiunei nu va face neci o nedreptate si neci o vatemare.

Domniloru! Terenu mai legalu nu sia potutu luá regimulu, cá care la luat in §. acést'a si me rogu Dloru, se remanemu pe lenga idea generala, pentruca déca ne departamu de acésta, venimu pe unu terenu lunecosu, venimu Dloru! intr'unu chaosu; pentruce? intrebu; pentruca lumin'a dilei de astadi, da lumina numai acéstui obiectu generalu, dara nu da altoru parti speciali.

Toom'a asia e cu legislatiunea nóstra, precumu a acelu cetatiunu, care va se zidéscá cas'a si aduce numai materialulu, care ei trebuie, la unu locu, dara inse nu zidesce.

Asia si noi Dloru! avemu de lipsa mai inainte a asiediá nesce principii generali, apoi déca va ajutá Ddieu se venimu la nesce legi organice, atunci lesne vomu poté aplicá legile acelea generali si la specialitate. (Bravo!)

Schnell cere a se dice: diferitele numiri a le singuriteloru parti de tíera nu fundeaza si nu garanteaza alte drepturi politice, decatu care se potrivescu cu egal'a indreptatire.

I. Balomiri cere temporisarea obiectului; nu se priimesce. (Voci: Schluss!)

Rannicher in discursu mai lungu espune, ca nu e destulu a se dice in § 6: legile tieriei, ci a se adange si: rescriptele, ordinatiunile si alte mesuri administrative.

Sipotariu Ioane. Inalta dieta! Pe scurtu trebuie se me echieredu si eu la obiectulu acést'a, dupa ce astadi, multumita lui Ddieu, dupa logic'a, care o amu eu in dejudecarea trebiloru ardelene, mai bine pncepu cuvintarile Dloru din centru.

Me miru, ca ce s'a potutu intimplá de astadi sunt mai aprópe de logic'a mea, ca adeca problem'a nóstra nu este logica distructiva ci logica de a conservá ce avemu. (Bravo.)

Astadi amu auditu temerea de centralisatiune, si temerea acést'a si'a aflatu espresiunea intra colo, déca se voru sterge

drepturile, cari per fictionem juris aru poté fi legate cu teritoriulu.

Eri a fostu vorba, inalta dieta! de drepturi politice dupa nationalitati si confesiuni, astadi este vorba de drepturi politice dupa teritorii, 'eri nu eram, celu pucinu centru nu era cu atata scrupulositate de a sustinea acelea drepturi, care constitutiunea Transilvaniei le asigura nationalitatiloru si confesiuniloru.

Era o idea intru adeveru grandioasa a fi cosmopoliti a fi liberali, astadi vine vorba de teritorii, astadi se adeverese cuvintelu, ca omulu totu dice „beati possidentes“ aceia, cari astadi au numire de teritorii, aceia astadi din seculi deducu, ca numirea acést'a nu se poté numai cu o trasura de péna trage afara.

Asia inalta dieta! eu si eri si astadi amu vorbitu nu cá romanu ci cá patriotu ardelénu, 'eri cá patriotu ardelénu amu disu, cá natiunile ardelene, confesiunile ard., in intielesulu constitutiunei patriei se-si conserveze acele drepturi politice, care asia dicundu lea remasu patrimoniulu, si la care, dupa intentiunea prea bunului nostru imperatu are natiunea romana si confesiunile ei norocire de aci incolo de a se impartesi.

Acésta intentiune m'a povatiuitu si pe mine, candu me fereamu de totu — cu tóte, ca opiniunea publica strigá asupra mea — se fiu cosmopolitu, se fiu ultraliberalu; mái bine vréu se fiu economu si se tienu ce mi a remasu dela stramosi, cá se remana si pentru nepoti.

De centralisatiune se temu Dnii din centru si este preadeveratu, ca centralisatiunea omóra sufletulu, omóra trupulu sub orice forma de regimu — sub parlamentu séu s'nb absolutismu, — centralisatiunea neci nu este principiu germanu (so ist es) care pune atat'a pe libertatea individuala.

In contr'a voiesce si centru a se asigurá in contra acesteia; este adeveratu, ca omulu are de a dá la tóte referintiele indreptatirea loru in statu, cá cu atatu mai pucinu se se póta compune centralisarea.

Eri doréamu se se tiena radicin'a acesta tare in natiune si confesiune, astadi dorescu se se tiena si in pamentu, nu 'mi trebue mie, precumu o constitutiune cu „tabula rasa“ fara drepturi politice, asia neci unu pamentu fara drepturi, „golu“ cum asiu dice, unu pamentu adusu la sclavia nu' mi trebe, cá se se implinésca aceea „ca person'a cu drepturi nobilitéza pamentulu si pamentulu nobilitéza person'a.“ Din acestu punctu de plecare socotescu ca usioru poté cunósce inalt'a dieta! care este parerea mea la obiectulu dilei, acea este parerea mea, cá se nu stergemu ce avemu, ci se conservamu, numai dupa intielesulu §-lui antaiu, asemenea se se impartasiésca natiunea romana si confesiunile ei; nu voiu se se stérgea absolutu ori ce dreptu ar fi legalu pe pamentu, pana ce nu vomu ajunge la propusetiunea 5 a, ci voiu numai, cá acelu pamentu se nu fia numai exclusivu alu unei natiuni pe cont'a celoralalte natiuni.

Pentru acea eu consecuentu cu logic'a mea partinescu acestu punctu, precumu la propusu Esc. S'a eppulu Siaguna si deputatulu Salistei „die annoch . . . Benennungen“, dar' apoi earasi la „Recht“ in acelu intielesu cumu a propusu D. deputatu Popovicu se se puna „Vorrecht“. —

Zimmermann arata parerea de reu, ca regimulu lasa neaparatu proiectulu seu, tocm'a cá si unu carmaciu, ce condecre nai'a sea venturilorn contrarie. (?) Ne dându regimulu din partea sea nici o deslucire, densulu e in perplecsitate, cum se judece §-ulu. Deaca atátu in proiectulu regimului, catu si in conclusele dietei s'a proclamatu odata indreptatirea egala politico-natiunala si confesiunala, nu poté pricepe ce va acestu §; cáci in tóta legislatiunea nu se dice, ca vreo numire da drepturi politice, de aceea nici cu legile de mai'nainte nu se poté aduce in legatura acestu §. — Dar legislatoria dietei in venitoriu? Acést'a este. Inse atunci sta §-ulu in legatura cu propusetiunea a 5, privitore la 'mpartirea politica a tierei. Deaca dar §-ulu vrea se dica, ca numirile diferiteloru parti ale tierei se nu sté in cale propusetiunei regesci a 5-a, atunci priimesce §-ulu in testulu regimului; dintr'alte inse vrea a se sterge §-ulu, nefindu-i aici locul. Parerea lui dar e, ca ori se se primeasca priectulu regimului in testulu seu originalu, ori se se stérgea de totu. In fine combate cuventielulu „annoeh“ (inca) propusu de Episcopulu Siagun'a, caci e nehotaritu, ear' o lege trebuie se fia catu se poté de precisa.

Popp Esc.: Inalta casa! Nu voiu se ostenescu pe in casa cu vorbe multe, numai la obiectiunea cea mai de frunte voiu se facu reflectiunile mele.

S'a disu dintr'o parte a in. case, ca §-lu acesta nu ar avé intielesu, — s'a reflectatu din alta parte a casei, ca are intielesu, si numai pentru aceia n'ar avé, cari nu sunt arde-

leni. Eu inca dicu, inalta casa! ca §-lu acest'a numai pentru aceia póte fi fara intielesu, cari nu sciú impregiarile si nusu cunoscuti cu trebile tierei nóstre.

Ce e dreptu, Dloru! ca numirile teritoriiloru nu dau drepturi, dara mi'ti concede, Dloru! si acea, cumuca in patri'a nóstra tocmái din numirea unoru séu altoru parti ale tierei nóstre, — nu dicu pe dreptu séu nedreptu, — s'au pretinsu, s'au usurpatu, ba se pretindu si astadi drepturi.

Asia dara socotescu, ca §-lu acest'a are numai acelu intielesu, ca in pamentulu sasescu, ungurescu si secuiescu se aiba si altii si anume si romanii dreptu de aci incolo, se nu se mai dica, ca romanulu in „Sachsenland“ e sasu, in „magyarföld“ e unguru etc. si de acea me rogu de inalt'a casa, cá se primésca § lu acest'a.

Fr. de Trauschenfels cá referinte are cuventulu din urma. Elu partinesce amendementulu Eppului Siagun'a dar fara cuventulu „inca.“

Pres. reasumandu feliuritele amendemente le aduce la votare.

Amendementulu lui Balomiri si Schnell, care nu fusera sprijinite dela inceputu se trecu cu vederea. Amendementulu lui Binder remane in minoritate. Asemenea alu lui A. Bohatielu. Asemenea alu Br. Siagun'a. Asemenea alu Comitetulni, si asia se priimesce neschimbatu §-ulu 4 din propusetiunea regimului.

§ 5 din propusetiunea regimului se priimesce neschimbatu.

Pres, citeste § 6 alu regimului.

I. Balomiri poftesce a se integri prin cuvintele „legile statutare si punctele regulative.“

Pres. intreaba, deaca amendementulu afla sprijinire? Afla.

Branu de Lemény propune continuarea desbaterei pe siedinti'a urmatóre — Se priimesce, si siedinti'a se incheia la 2¼ óre.

Siedinti'a XXV din 6. Septembre 1863.

Pres. cetesce §. 6 din proiectulu guv.: „Tóte legile tierei, cari stau in contradicere cu determinatiunile aceste, sunt desfiintiate si fara potere de lege.“

Balomiri J.: Eu partinescu propunerea comitetului dietale cu unu adausu, cá adeca se se mai primésca acolo „statute municipale si punctele regulative“, pentrúca si in aceste se afla cate ceva ce e prejudiciosu natiunei romane, si nu se potriveste cu egal'a indreptatire.

Eu vréu se citediu aci numai unu pasagiu din statute, si adeca: „Lib. III, tit. VI, art. 10: „Nemo ab exteris vel aliis peregrinis hominibus, potissimum Valachis, equos vel boves, verveces et porcos in pagis, praeterquam in civitatibus vel oppidis tempore nundinarum emat, ne tandem emptor furtivae rei damnum patiatu etc.“, ad. cá mai vertosu dela romani se nu cumpere vite, cá se nu fia furate si se remana in dauna.) Acést'a socotescu, ca nu se potriveste cu egal'a indreptatire, si asia dara se se amintésca stergerea loru.

Schuler-Libloy: Noi trebue se dechiaramu numai nevaliditatea legiloru regnicolare ce sunt in contradicere cu legea noua; patentele, rescriptele si alte ordinatiuni, ce esira in contra legeri n'au validitate intru intielesulu art. 8 din 1791. — Lui Balomiri respunde, ca statutele municipale au incetatu inainte de acést'a cu 10 ani, prin introducerea codicei generale austriace. §-lu citatu neci nu e lege, ci numai consiliu ce pórtá timbrulu neperfectiunei legelatiunei evului mediu. Partinesce proiectulu guvernului.

Schmidt C. e pentru proiectulu guvernului. Ordinatiunile ne aduse pe calea legelatiunei, de sine n'au validitate. Lui Balomiri observa, ca dispusetiunile citate municipale nu se aplica mai multu. Modificatiunea lui Balomiri nu o poté partini.

Siolutiu Esc. nu se odichnesce cu cuprinsulu §. 6 alu regimului, pentrúca nu cuprinde totu, ce ar odichni natiunea si confesiunile romane, si in proiectulu comisiunei ar pofti, cá intre „Landesgesetze si Rescripte“ se se puna inca si „Privilegien und Patente“ si recomanda proiectulu seu acést'a: „Tóte legile tierei, privilegii, patente, rescripte, ordinatiuni si ori care alte mesuri administrative, care stau in contradicere cu aceste determinatiuni se abróga si se punu afara de vigóre.“

Balomiri J.: Am se facu o reflectiune la D. deput. din Reginu Schuler-Libloy. Eu prin acea, ca propunu acolo insertiunea statuteloru municipale si punctele regulative, nu vréu se dicu, ca nu au valóre de locu, fara numai incatu nu corespundu legeri acesteia.

Statutele si punctele regulative cuprindu in sine si de-

terminatiuni politice, si acelea stau, ca chiaru universitatea sasésca in anii acestia totu pe acelea s'a basatu.

Manu Gavriila partinesce propunerea Esc. Sale Metrop., pentruca prin rescripte, patente, privilegii si altufeliu de ordinatiuni si mesuri administrative se vatama constitutiunea.

Da insemnatate propunerei D. Balomiri, de óre ce ori-ce ordinatiune numai intru atata are se se stérgea, incatu ea s'ar impotrivi articolului acest'a de lege, ear' incatu nu s'ar impotrivi remane in putere de lege, precumu remanu si legile din 1791, incatu nu se impotrivescu legii acesteia.

Si de órece diet'a a pornitu dela diplom'a leopoldina, cá bas'a constitutiunei tieriei, crede, ca tóte legile, care se radima pe diplom'a leopoldina si care nu se impotrivescu cu diplom'a din 20. Oct. 1860 si cu patent'a din 26. Febr. 1861 stau in deplina vigóre, prin urmare, candu pasimu la facere de legi nóue, trebue se pornimu dela revisiunea diplom'eile leopoldine, care e bas'a edificiului constitutionalu alu nostru, de aceea partinesce propunerea Esc. Sale D. Metropolitu.

Hanea: Inalta casa! Eu primescu tóte argumentele aduse inainte de stimabilulu colega si inainte vorbitoriu de ale mele. Adaugu numai acea inse, ce a afirmatu D. dep. alu S. Reginului Libloy, unde dice, ca prin „Landesgesetze“ se intielegu tóte legile si ver-ce mesura, ce ar sta in contradicere cu egal'a indreptatire. Déca este asia, eu credu, ca Dumnea-lui inca este de convingerea acea, cumuca tóte, fia acele ce mesuri voru fi, déca se impotrivescu egalitatii de drepturi, vrea, cá se fia abrogate; pentru aceea eu nu vedu nece un'a cauza pentru ce acestea se nu se puna si mai specificate. Me intorcu inse la acea ce a mentionatu D. dep. Libloy si anume la punctulu acel'a, unde a disu: ca statutele municipale sasesci acumu de diece ani sunt fara valóre.

Sciu si eu, ca cu introducerea condiceii civile austriace, statutele municipale sasesci au incetatu a mai avé valóre. Dar apoi cu atat'a mai multu trebue se me cuprinda mirare, candu vedu, ca in fakta nu este asia.

Dreptulu statutaru „das Näherrecht) e dupa introducerea cond. civ. austriace stersu — si totusi eu am dovada la mana, ca acestu dreptu sub alta manta e reintrodusu chiaru acumu in Grosau, in 19. Iuliu 1863 Nr. 155, ce sta nemidilocitu inaintea organeloru politice municipali si nationali.

Cere voia a perlege publicatiunea resp. care e forte caracteristica facia chiaru si cu liberalismulu celu propunna mai alaltaeri una parte a inaltei case.

Cetesce publicarea comunitatii din Grossau nemtiesce, in care suptu pedépsa de 5 fl. se opresce ori ce vindére de pamentu la straini (nesasi), cá se nu scape mosiele din manile sasiloru, ca perdendu mosiea, perdu si dreptulu politicu si cetatianescu, deci fara scirea judelui se nu se incerce o asemenea vindere. Judele apoi va publicá in comuna, ca se cumpere dintre ei pamentulu de vendutu, si déca nu se va afla cumparatoriu, atunci se va face licitatie, si déca neci la licitatie nu se va afla neci unu sasu, numai atuncea se póte vinde la altii straini. Ear' spelese insoiintiarei si ale licitatiei se érta vendiatoriului. Apoi continua:

„Eu inalta casa aci nu vedu alte decatu introducerea dreptului mai de aprópe, apoi me rogu amu esemplu ca prin „Fremde“ se intielegu chiaru locuitorii romani din comun'a acea. Eu sciu ca unu romanu de acolo au cumparatu o mosia dela unu sasu cu bani gata, dar' dupa acea a fostu citatu inaintea deregatorii si provocatu se-si primesca banii inde-reptu si se lase mosia altuia.

Eu acesté amu disu numai cá unu esemplu, ca cumu se pazescu legile de mai inainte inca si astadi si nu potu a nu pofti pre cei competenti, ca asemeni nelegiuri se nu mai suferé.

Dupa cumu amu disu eu primescu argumentele prea stimatului meu ante vorbitoriu de ale mele si de acea me alaturu intre tóte la propunerea Esc. Sale D. Metropolitu Siulutiu. (Va urma.)

Mai nou dela dieta.

Siedinti'a XXXI din 19. Septembre 1863. Se continua desbaterea asupra §-lui 7 care se primi nestramutatu dupa proiectulu regimului, cu tóte, ca atatu stang'a catu si centrulu continuara si aici probele incercate in siedinti'a mai dinainte. §. 8 si 9 se primira nestramutati; §. 10 cu tote propunerile facute din partea romaniloru, se primi nestramutatu dupa ce se esplicá, ca nu oficiolatu seu deregatorii comuneloru cetatianesci si satesci, ci reprezentantia loru defige, in care limba au se duca lucrurile interne.

Noi inse de pe aicea suntemu fórté incordati, din cauza,

ca déca limb'a nu se defige astfelu, incatu se fimu feriti de pericolulu suprematisarei, atunci indesiertu sunt tóte. Reprezentantiele comuneloru voru defige numai limb'a interna? adeca in comuna, orasiu seu satu si cu cine? Dar' in afara oficiolatu comunalu, in care limb'a va scrie la magistratate si ofioii scaunale? si limb'a acésta cine o va defige? Eaca ca remanemu, unde amu fostu si pana acumu cu primirea §-lui acestuia ne adausu, mai vertosu déca si §-lu 17 inca se va primi nestramutatu! Inlesnirea in caus'a limbei numai atunci o vomu avé, candu notarii si judii sateloru nu voru fi siliti a primi inscise si ordinatiuni in limb'a straine dela magistratate si oficiolatele scaunale, neci voru fi siliti a respunde earasi in limb'a straina, ca d. e. déca numai notariulu va fi falsu, otarinié comunei se pótu paralisa prin elu fara cá comun'a se póta sci, ca ce scrie elu in limb'a straina la scaunu séu la magistratu (?!) Ar' fi dara cu stopu, cá celu puçinu notarii si judii sateloru se corespunda cu ofioiile superioare inca totu numai in limb'a comunei. Déca nu se va castiga cu majoritate neci atata, nu vomu avé cu nemica mai multu decatu ce scimu si pana acumu si §-lu 1 de egala indreptatire a limbeloru ce mai folosescé la comune? Bine dioe Gull in Siedinti'a din 18. ca ei n'au nemicá a se teme pentru germanismu in Ardealu, déca pe viitoriu si notarii si judii sateloru trebue se scia ceti si scrie nemtiesce, inse reu voru dice tóte comunele romane in fundulu regiu, precumu si celea subordonate la oficiolatele maghiare, déca nu se va face celu puçinu inca unu §., ca judii si notarii se aleg de comuna fara influintiarea oficiolateloru superordinate.

Siedinti'a XXXI de luni 21. Séptembre.

Antaiadata se ceti protocolulu numai in limb'a romana si se continua desbaterea asupra §-lui 11 pe care centrulu 'la sprijinitu, earu sténg'a l'a reformulatu, inse tóte probele stangei remasera la votisare pe diosu, si §-lu cu tóta desbaterea ce tienu 2 óre remase celu din proiectu r. ad. „§-lu 11. In municipii defige limb'a pentru afacerile municipali reprezentanti'a respectivului municipiu“.

In sied. XXXII din 22. s'a priimitu § 12 alu regimului, § 13 dupa proiectulu comisiunei, § 14 dupa propunerea lui Alduleanu, § 15 dupa a lui Baritiu, cum? vomu vedé? Siedinti'a ven. Joi in 24. Sept.

Din UNGARIA impartasimu o provocare:

61/1863. Catra Domnii autori, literati, editori si spriginitori ai literaturéi si culturéi poporului romanu.

Amesuratu §-lui 1 lit. b alu statuteloru Asociatiunei nationale din Aradu, unulu dintre scopurile aceleia e compunerea unei bibliotece spre folosulu membriloru, si pentru de a mediului, cá iubitorii de literatura se póta mai pe usioru cunoşce din acésta biblioteca opurile mai mari si sumtuóse, cari senguratecii nu le potu procurá. —

Deci in acésta intentiune, de a realisá acestu scopu salutaru, direptiunea aceasta, si pana atunci, ce va poté fi in stare a esoperá compunerea unei bibliotece dupa cuotele aprobate in adunanti'a generala, radimata pe binevointi'a zelosiloru barbati romani, recerca si roga pre Domnii autori ai atarui opu, editori, literati si pre toti bine-simtitorii, cari dorescu si partinescu literatur'a, inaintarea si cultur'a poporului romanu, cá avendu atari opuri folositorie de ori-ce plasa disponibili, se binevoiésoa prin daruirea de astufelu de opuri pentru Asociatiunea nationala de aici a sprigini intreprinderea salutaria a direptiunei acestia; mai alesu Domnii autori sunt rogati, cá se binevoiéscu din opurile DDIloru elucrate pana aici, ori ce le voru elucra si tipari de aici inainte, a darui cate unu esemplariu pentru coleptiunea bibliotecei infintiande. Numele binevoitoriloru donatori, si opurile donate, voru veni la protocolu. Aradu in 27. Iuliu. 8. Augustu 1863.

Direptiunea Asociatiunei nationale in Aradu pentru cultur'a si conversarea poporului romanu.

Pentru fómetea causata de seceta in multe parti ale Ungariei unu biletu alu Imperatului catra cancelariulu apromite ajutoriu, fiindca ministrulu de fincie a primitu insarcinare, cá la senatulu imperialu se se propuna modalitatea de a se castiga mediloce de baii pentru Ungaria si in casu de lipsa si pe calea unei operatiuni de creditu. Pana acuma anticipative s'au ajutatu cu semintia in pretiu aprópe de unu milionu. Falsificatoriulu de bani Nagy marturisi ca a fabricatu pana la 80 mii fl. in bancnote.

„Botschafter“ scrie, ca in contra lu Gr. Sturza s'aru fi incercatu unu asasinatu in Moldova.

In Rusia, tieranii din Ucraina au rebelatu, vrendu asi re'introduce Hetmanulu seu; 48 batailióne de reserva s'au concentratu la Kieva din caus'a acésta. Respunsulu Rusiei inca nu se soia.

Nr. 29039 1863.

Escritura concursuala.

Maiestatea S'a ces reg. apostolica, a benevolitu prea gratosu prein prea inalta decisiune dein 10-a Augustu a. c. Nr. 3873 ex 1863 aut. a ordina, cá se se redice o academia juridica in Clusiu cu unu cursu triennial, la care obiectele de invetiamentu prein siese profesori ordinari publici, deinfra cari totu de odata unulu va portá si directoratulu, se voru propune in limbá magiara.

Pentru corpulu profesorale s'a stabilitu salariulu determinatu prein prea inaltulu rescriptu dein 24. Aprilii 1852 in sensulu ordinatiunei dein 4. Oct. 1850 buletinulu imperialu Nr. 380 aseminea oá si pentru profesori ȳa academiile c. r. dein Ungaria; in urm'a carui profesorii ordinari publici, voru avé unu salariu anuale da 1050 fl. v. a. cu dreptulu de inaintare la 1260 fl. v. a. si 1470 fl. v. a. dupa fiesce care 10 ani de servitiu, ca profesor ordinariu publicu; si unu pausialu dein didactru acum'a provisorice determinatu in sum'a anuale de 105 fl. v. a.

Este de insemnatu, cumu ca directorulu academiei juridice, aforá de salariu cá profesoriu ordinariu, vá capetá inca cá directoru una remuneratiune in suma anuale de 315 fl. v. a. si pausialu pentru cancelaria pe anu 105 fl. v. a. salariu stabilu a unui profesor extraordinariu va fi 630—945 fl. v. a. si unu pausialu de o camdata de 50 fl. v. a. pe anu; pentru propunerea obiectelor de invetiamentu, carii voru fi definitivu incredintiate unui profesoriu afora de obiectele suale nominale, se voru asigná remuneratiuni anuale de 210 — 420 fl. v. a.

Academia de drepturi Clusiana in urm'a prea inaltei ordinatiuni se va deschide in anulu curente 1. Novembrie, in care in cursulu triennialu se voru propune urmatore obiecte de invetiamentu:

- Encyclopediá sciintieloru juridice si de statu, si dreptulu romanu.
- dreptulu canonicu rom. catolicu, si dreptulu besericescu protestanticu;
- dreptulu istoricu transilvanenu, dreptulu privatu ungurescu si sasescu, si procedur'a; istoria dreptului si imperiului germanu; dreptulu publicu si privatu germanu catu si dreptulu feudale
- istori'a imperiului austriacu, administrati'a politica, statistica austriaca, dreptulu montanu, si economi'a publica.
- dreptulu civilu publicu austriacu, dreptulu comercialu si cambialu.
- dreptulu penale austriacu, si procedur'a penala.
- Sciintia dreptului finantiale si a comtabilitatei de statu (számvetel-tan).

Pentru cari se ascrie prein astá concursu.

Volitorii de a concurge au de a'si tramite suplicile loru la acestu Guvernu regescu transilvanenu si adeca in casu, candu la vreo academia juridica aru fi stationatu, prein directoratulu acestei academiei, seau candu aru sta in vre unu servitiu publicu, prein presiedintiile loru, si a documentá intr'ensele etatea, starea, religiunea, portarea morala si politica, absolvarea studiiloru recerute, depunerea doctoratului, in totu casu depunerea esamenelor de concursu seau edarea si scrierea a vre unui opu literariu, intrebuintiarea loru in statulu invetiatorescu avutu pena acuma, seau in servitiu publicu si de osebitu cunoscinti'a limbei magiara.

Mai incolo au a insemna in suplicile loru de competintia si aceea, cumca pentru cari obiecte de invetiamentu voru competá, si aru avé o predilectiune deosebita? si in care limba sunt in stare de ale propune? si cumca nu aru voli cumva, a suplini numai vre unu postu in decurgerea anului 1863/4 pre lenga plata legiuita de substitutiune. —

Despre ce volitorii de a concurge, cu acea adaugere se incunoscintiédia, cá se predé suplicile loru documentate pena in 4. Oct. 1863 cá terminulu ficsatu pentru primirea supliceloru de competintia acestui regescu Guvernu transilvanenu.

Dein sesiunea regescului Guvernu de tíera tienuta la Sibiu in 4. Septembrie 1863. 3—3

ANUNȚIU.

Subscrisulu sentienduse cu sincera multiamire 'ndatoratu mai alesu onoratului publicu romanu, pentru concurentia cu care i au sprijinitu subsistintia in intreprenderea sa cá ospatariu dein Clusiu in ospataria „Cerbului“ sa ingrijitu, ca pe victoriu se fia in stare, a servi aceluasi onoratu publicu, in una localitate de ajunsu, cu o comoditate mai acurata si corespondiatóre cerintieloru calatoriei si petrecerei.

Cu estu scopu incependu cu diu'a Sant. Mihaiu a. c. st. n. va tiene descisa spre primirea multu onoratului publicu, atatu de locu, catu si calatoriu Ospataria „Husariului“ dein Clusiu, de sub numer. Casei 21 in Strada dein afara a Turdeii, si in aceia va starui pentru competintiele si pretiu celu mai moderatu a si prevede ospetii sei de tota Clasa dupa cuviintia, cu mancari, beuturi, sale de conversare, odai separate, jurnale de cetitu, cam dupa gustulu dictatu de onoratiipartinitori, ne uitanduse neci de trebuintiele servitoriloru si cailoru de calatorie.

Fiindu siguru de 'ndestulirea stimatiloru óspeti, aduce aceste la cunoscintia publica, si cere désa certare si partinire a Onoratului publicu romanu.

Clusiu. 15. Sept. 1863 st. n.

gata spre servire Ospatariu

Lazaru Dragosianu.

Nr. 82 1863.

Publicare de concursu.

Dupa preliminarulu de erogatiuni alu Asociatiunei nationale in Aradu pentru cultur'a si conversarea poporului romanu pe anulu 1863/4 sub nume de ajutoriu pentru scolarii dela universitati, academie, gimnasie, scole artistice reali, si normali, cu privire la § 1 lit. a, a statutelor, e de a se impertio suma de 366 fl. 35 1/2 kr. val. aust.

Tenerii, cari doreseu a avé parte de ajutoriulu acesta, pe langa documentarea lipsei, in care se afla, si a sporiului facutu in semestrulu scolasticu din urma, au a se adresá cu rogamintele sale catra subscris'a direptiune pana la 1. Oct. a. c. amintindu in tota intemplantia, daca mai au séu nu au si din alte parti vreunu ajutoriu anumitu.

Direptiunea subscrisa e petrunsa de parere de reu, ca din caus'a spseloru avute la constituirea Asociatiunei, si facia cu celalalte rubrici ale preliminarului, éra mai alesu cu trebuintiele cele multe, de cari a fostu intimpinata la prim'a instruire a localitatei, pe anulu acestea nu a potutu asemná o suma mai insemnata pentru ajutoriulu tenerime scolastice.

Aradu, 31. Augustu. 12. Sept. 1863.

Direptiunea Asociatiunei nationale in Aradu pentru cultur'a si conversarea poporului romanu.

Nr. 457/civ.

Edictu de vendiare.

Dela judecatori'a deleg. a cerc. Branu se face de obste cunoscutu: ca la cererea esecutului D. Reutia Pupaza din Tohanu nou in contra D. Simion Puchiu din Sohodolu pentru platirea unei sume de 31 galbeni si 42 fl. v. a., s'au concesu vendiarea (realitatiloru) esecutului anume: casa de sub Nr. 275 in pretiu de 20 fl., cas'a de sub Nr. 275 in pretiu de 7 fl., curtea tienátore de casa in pretiu de 5 fl., gradin'a cu 67 de pđmi in pretiu de 20 fl., fanatia in marime de 1 jugu si 1440 □^o in pretiu de 80 fl., aratura in marime de 1475 □^o in pretiu de 60 fl. v. a., si diu'a de vendiare se determina mai antaiu pe 25. Oct. 1863, apoi pe 22. Nov. 1863 in facia locului anteamédi la 10 óre, cu aceia bagare de séma, ca nepotenduse antaia-óra face vendiarea cu pretiulu estimatiunei, va urma si mai josu de acésta.

Toti aceia, cari au castigatu vr'unu dreptu hipotecariu pe aceste realitati, se provóca, a si le insinua pana la diu'a de vendiare, ca-ci altufeli siesi va avé de asi multiami urmarile.

Conditiiunile mai deaprópe ale vendiarei se potu vedé in cancelari'a judecatoriei'

Branu in 22. Augustu 1863.

Puscariu.

1—3

INSCIINTIARE.

La Gras, Barth & Comp. in Breslau a esitu o brosiura, care cuprinde mai multe sute atestaturi despre

Sirupu de peptu,

care se apróba de mai multe fisicate, unu mediulocu pentru orice tuse vechia, pentru durere de peptu, ragusial'a de ani, greutate in gatu, plumon'a balosa, care intr'u casuri fórte numeroase, au liferatu celu mai multiamitoriu resultatu.

Acestu Sirupu lucrédia indata dupa intrebuintiarea d'anteiu avantajiosu binefacatoriu, mai virtosu la tuse convulsiva si tuse magarésca, ajuta scóterea flegmei cei lipiceinecaciósa, alina iritamintul in gutlegiu si departedia in scurtu timpu ori care macaru catu de infocata chiaru si tusea pe optica si scupatur'a de sange.

Pentru BRASIOVU am datu D-lui **S. P. Mallatu** uniculu depositoryu.

Pretiulu unei 1/4 butelia 1 fior. in sunatori.

" " 1/2 " 2 " "

G. A. W. Mayer in Breslau (Prusi'a)

Cursurile la bursa in 22. Septembrie 1863 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 32 cr. v. a
Augsburg	—	—	111 " — "
London	—	—	110 " 75 "
Imprumutulu nationalu	—	—	83 " — "
Obligatiile metalice vechi de 5 0/10	—	—	76 " 75 "
Actiile bancului	—	—	796 " — "
" creditului	—	—	190 " 70 "

Obligatii desarcinarii pamentului in 16 Septembrie 1863:

Bani 74.50 — Marfa 75.75